

Leader na Mazowszu – oczekiwania a rzeczywistość



Podejście Leader, związane z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW), wymaga zaangażowania, perspektywicznego podejścia i spójnych przedsięwzięć, wynikających z opracowanej lokalnej strategii rozwoju (LSR). Daje jednak prawo do decydowania o tym, jaka ma być przyszłość obszarów wiejskich. Aktywizuje ich mieszkańców, pozwala tworzyć nowe miejsca pracy i realizować ciekawe i potrzebne lokalnej społeczności projekty. Jednak zanim przyjdzie czas na cieszenie się z efektów naszej pracy, musimy zmierzyć się z unijnymi wymaganiami.

Oś 4 Leader PROW 2007-2013 z założenia miała być podejściem innowacyjnym. W polskich warunkach innowacyjność programu zawsze jednak rodzi pewne problemy z jego zrozumieniem. Można było przewidzieć, że wdrożenie podejścia Leader będzie przedsięwzięciem trudnym i skomplikowanym, wymagającym fachowego przygotowania i współpracy wielu podmiotów. Dlatego powo-

zalenie programu w znacznej mierze zależy od właściwego przygotowania kadr LGD oraz przeszkolenia wnioskodawców.

Nie należy także zapominać, że PROW 2007-2013 jest programem refundacyjnym, finansowanym w przeważającej części ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju

Obszarów Wiejskich (EFRROW). Polska, jako kraj członkowski Unii Europejskiej (UE), zobowiązana jest do stosowania prawa wspólnotowego. Istnieje też określony system akredytacyjny, który warunkuje przyjęcie procedur wdrażania i rozliczania programu. Samorządy województw działające jako Instytucje Wdrażające (IW) stanowią jedynie ogniwo w całym procesie przekazywania środków unijnych.

Prawdą jest, iż w początkowym okresie wdrażania podejścia Leader nie uniknęliśmy błędów – dotyczy to wszystkich instytucji zaangażowanych w PROW 2007-2013, w tym również LGD. Dotychczasowe doświadczenia jasno pokazały, że zmiany systemowe są konieczne, bowiem w wielu przypadkach teoria

**Anna Łukasiewicz,
Prezes Stowarzyszenia LGD
„Zielone Sąsiedztwo”**



Artykuł jest pokłosiem czerwcowego spotkania z Marszałkiem Województwa Mazowieckiego i z przedstawicielami zarówno instytucji wdrażającej, jak i płatniczej, zorganizowanego przez prezesów LGD-ów pragnących zwrócić uwagę na zagrożenia w osiągnięciu celów programu. Programu Leader nie należy traktować tylko jako jednego ze strumieni, którym napłynęła dla Polski środki europejskie, ale jako nowatorski sposób realizowania polityki rozwoju obszarów wiejskich, oparty na idei lokalnego partnerstwa społecznego. Efekty i wspólny sukces zależy od umiejętnego podtrzymania efektu synergii – którego jesteśmy świadkami i współtwórcami. Przesunięcie ciężaru z funkcjonowania na procedowania nie służy żadnej z zaangażowanych stron. Pozyskiwane fundusze są jedynie niezbędnym środkiem, aby z problemami danego obszaru radzili sobie skutecznie sami mieszkańcy lokalnej społeczności.

rozwiązania się z praktyką. Należy jednak równocześnie mieć na uwadze, że przekazywanie środków unijnych nigdy nie stanie się prostą i łatwą formą rozdawania pieniędzy.

Kwestia rozbudowanych procedur jest szczególnie dotkliwa dla samorządów województw (Instytucji Wdrażających). Zgadza się, że ich skrupulatne sto-

rowanie nie zawsze jest drogą do założonego celu. Problemy rodzą także akty prawa powszechnie obowiązującego, powodujące olbrzymie trudności interpretacyjne. Pomimo ograniczonych możliwości, Samorząd Województwa

Mazowieckiego podejmuje jednak działania pozwalające usprawnić wdrażanie podejścia Leader na Mazowszu. Nadal jednak, biorąc pod uwagę wysokie wymagania programowe, przygotowanie oraz realizację operacji w ramach

małych projektów, wymaga się od wnioskodawców dużego nakładu pracy i wiedzy.

PIOTR ŁUKASIK

DEPARTAMENT ROLNICTWA

I MODERNIZACJI TERENÓW WIEJSKICH

Podpisanie umowy o przyznanie pomocy nie jest równoznaczne z bezwarunkowym jej przyznaniem.

- Aby otrzymać refundację, należy zgodnie z umową zrealizować projekt, udokumentować jego przebieg oraz prawidłowo rozliczyć.
- Po zakończeniu projektu trzeba, w terminie określonym w umowie przyznania pomocy, złożyć kompletny, wypełniony zgodnie z instrukcją wniosek o płatność.
- Warunkiem otrzymania refundacji jest osiągnięcie zakładanego celu, a w przypadku zadań inwestycyjnych, realizowanych w ramach projektu – również jego zachowanie przez okres 5 lat od dnia dokonania płatności ostatecznej. Realizując projekt polegający np. na budowie miejsca wypoczynkowego w celu rozwijania turystyki i rekreacji na obszarze LSR, należy wykorzystywać go zgodnie z celem i utrzymywać minimum przez 5 lat.
- Faktury lub dokumenty o równoważnej wartości dowodowej (inne dokumenty potwierdzające dokonanie płatności np. rachunki) powinny zostać opłacone w całości w formie bezgotówkowej. W przypadku transakcji, której wartość nie przekracza

1 tys. zł dopuszczalne jest dokonanie płatności w formie gotówkowej.

- Niedopuszczalne jest tzw. krzyżowe finansowanie projektu – równoległe z innymi programami operacyjnymi lub w ramach innych naborów PROW.
- Zmiana zakresu rzeczowego, bez aneksowania umowy, jest niedopuszczalna. Nie jest możliwy np. zakup wyposażenia świetlicy inny niż określony we wniosku o przyznanie pomocy.
- Odchylenia finansowe powyżej 10 proc. wymagają wyjaśnień, przy czym kwota pomocy pierwotnie określona w umowie nie może wzrosnąć. W przypadku gdy w czasie realizacji projektu nastąpiła zmiana cen (wzrost lub spadek), beneficjent jest zobowiązany złożyć wyjaśnienia, jeśli różnica ta przekracza 10 proc. Zmiana wysokości cen nigdy nie może prowadzić do zwiększenia kwoty pomocy pierwotnie określonej w umowie.

Realizując projekt dotyczący inwestycji¹, warto pamiętać, że na każdym jego etapie może zostać przeprowadzona kontrola lub odbyć się wizytacja², zarówno na podstawie analizy ryzyka, jak i w przypadku zlecenia wi-

zytacji przez pracownika komórki wdrażającej lub rozliczającej. Jeśli okazałoby się, że beneficjent pobrał więcej środków na realizację przedsięwzięcia niż wskazuje to stan faktyczny, a nie zestawienie rzeczowo-finansowe lub nie zrealizował całkowicie lub częściowo projektu, wtedy musi on zwrócić kwotę różnicy pobranych środków albo całość pomocy powiększoną o odsetki, w terminie 14 dni od doręczenia wezwania. Zatem prawidłowe przygotowanie, realizacja i rozliczenie projektu leży w interesie zarówno wnioskodawcy, jak i wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie PROW 2007-2013.

¹ Projekt dotyczący inwestycji mieszczącej się w zakresie realizacji małych projektów, np. remont świetlicy wiejskiej w celu zachowania lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, budowa obiektu małej infrastruktury turystycznej, np. punktu widokowego, szlaku rowerowego, ścieżki dydaktycznej w celu rozwijania turystyki i rekreacji na obszarze objętym LSR itp.

² Wizytacja w miejscu realizacji projektu polega na sprawdzeniu elementów wskazanych przez pracownika sprawdzającego wniosek, ma charakter doradczy, jej zakres jest węższy (obejmuje jedynie elementy zleczone) niż kontroli, która ma charakter kompleksowy.

Ekologia od przedszkola

Ekologia to troska o świat, o otoczenie, a także o nas samych. Takiego sposobu myślenia uczą się najmłodszy dzięki udziałowi w konkursie ekologicznym* oraz zbiórce makulatury organizowanych przez urząd marszałkowski. W czerwcu odbyło się wręczenie nagród ich laureatom.

Konkurs o tematyce ekologicznej dla dzieci w wieku przedszkolnym odbył się na Mazowszu już po raz drugi. Tematem prac było „Piękno mazowieckiego krajobrazu”. W tegorocznej edycji wyłoniono 12 laureatów oraz przyznano 13 wyróżnień. Wicemarszałek Ludwik Rakowski przyznał, że tak różnorodnie prace plastyczne, wykonane przez najmłodszych, sprawiają dużo radości. Podkreślił znaczenie świadomości dzieci na temat tego, co jest piękne w mazowieckim krajobrazie i o co warto dbać. Dodał, że również drugi konkurs na-

pawa optymizmem – zebrano w tym roku dokładnie 1 228 678 kg i 89 dkg makulatury. Zbiórka makulatury odbyła się już po raz szósty. Konkurs spotyka się z dużym zainteresowaniem, co cieszy, ponieważ zbiórka makulatury to także wyrabianie w najmłodszych nawyku segregowania śmieci. Jest to więc pożyteczne nie tylko ze względu ekologicznego, ale i ekonomicznego. W tej edycji zbiórki wzięły udział 342 placówki oświatowe (prawie 45 tys. uczniów). Zebrano w sumie ok. 1,3 mln kg makulatury



Fot. Iwona Dybowska

A jednak ekologia się opłaca...

(we wszystkich sześciu edycjach zebrano już ponad 7 mln kg makulatury). Zwycięskie 24 szkoły, poza dyplomami i pucharami, otrzymały nagrody rzeczowe – wśród nich pomoce dydaktyczne (m.in. projektory multimedialne, mikroskopy, zewnętrzne stacje pogody, walizki Eko-Badacza, zestawy do badania wody, modele demonstracyjne energii odnawialnej).

BIURO PRASOWE

* Konkurs organizowany jest w ramach Programu Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2010, z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r.

Prawidłowe przygotowanie projektu prowadzi do szybkiego podpisania umowy o przyznanie pomocy finansowej.

- Małe projekty nie są projektami na wszystko, zakres oraz koszty podlegające refundacji są ściśle określone.
- Projekt musi stanowić zamkniętą, logiczną całość. Nie jest możliwe dofinansowanie zakupu jedynie elementu projektu, np. zakupu urządzenia, który sam w sobie nie prowadzi do osiągnięcia celu.
- Niedopuszczalne jest dzielenie projektu w celu uzyskania dofinansowania części operacji. Nie jest możliwe podzielenie projektu, polegającego np. na remoncie świetlicy wiejskiej na części będące odrębnymi projektami.
- Łączenie zakresów (np. organizacji imprezy kulturalnej i zakupu wyposażenia świetlicy) w jednym projekcie jest

dopuszczalne jedynie w przypadku, gdy zakresy te są ze sobą powiązane. W przypadku gdy zakup wyposażenia nie ma nic wspólnego z organizacją imprezy, należy złożyć odrębne wnioski o przyznanie pomocy.

- Cel projektu powinien być spójny z jego zakresem, określonym we wniosku o przyznanie pomocy. Bardzo złą praktyką jest przepisywanie w celach operacji całych fragmentów z LSR, bez związku ze złożonym wnioskiem.
- Opis projektu powinien wskazywać, które cele przyjęte w lokalnej strategii rozwoju będą realizowane w jego ramach oraz zawierać przewidywane rezultaty.
- Koszt zakupu nowych maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia, sprzętu lub oprogramowania podlega refundacji jedynie w przypadku, gdy koszt najmu albo dzierżawy przekraczałby koszt

zakup. Nieuzasadniony jest zakup np. drogiego sprzętu nagłaśniającego na potrzeby organizacji jednej imprezy.

- Projekty nieinwestycyjne, np. szkolenia, imprezy kulturalne i sportowe, nie powinny stanowić uzasadnienia do wykonywania inwestycji lub zakupów towarów zrzyszczających danej operacji.
- Złożony wniosek o przyznanie pomocy na małe projekty w zakresie planu finansowego lub zestawienia rzeczowo-finansowego może zostać zmieniony przez wnioskodawcę tylko w zakresie wynikającym z wezwań.

Niespełnienie powyższych wymagań jest najczęstszą przyczyną odmowy przyznania pomocy lub podstawą do żądania szczegółowych wyjaśnień. Jak widać, nie są to wcale biurokratyczne wymagania formalne, lecz podstawowe zasady wynikające z obowiązujących przepisów.